

MIKROSZÁMÍTÓGÉPES MAGYAR SZABADALMI INFORMÁCIÓS RENDSZER

Biszak Sándor

Számítógépes Kémiai Informatikai Társaság

Bevezetés

Vállalataink, információs intézményeink egyre szélesebb körben és egyre eredményesebben használnak munkájukhoz számítógépes adatbázisokat. Népszerűek az online elérhető bibliográfiai adatbázisok, melyek több millió dokumentum adatait vizsakereshetően tárolják. Mivel ezek az adatbázisok elsősorban az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában készülnek, a bennük feltárt szakirodalom is főleg (bár korántsem kizárólag) onnan származik. Nagyon hiányoznak az információforrások közül a hazai készítésű, hazai adatokat tartalmazó, nyilvánosan elérhető adatbázisok. Az utóbbi években történtek és történnek kezdeményezések e hiány pótlására: példaként említhető a készülő jogi információs rendszer a jogszabályok teljes szövegének tárolására és visszakeresésére.

A Számítógépes Kémiai Informatikai Társaság a Kőbányai Gyógyszerárugyárral közösen nyilvánosan hozzáférhető *szabadalmi adatbázist* hozott létre, amely a magyarországi találmányi bejelentések és szabadalmak legfontosabb adatait tartalmazza.

Előzmények

A *Magyar Szabadalmi Közlöny* számítógépes feldolgozásának ötlete a hetvenes évek közepén vetődött fel a Kőbányai Gyógyszerárugyár szabadalmi osztályán. Az alapprobléma a szabadalmakkal kapcsolatos újdonság-, ill. tisztaságvizsgálat utolsó lépése: manuálisan egyáltalán nem, vagy csak hosszadalmas kereséssel állapítható meg, hogy a kérdéses — nemzetközi forrásokban talált — szabadalmak be vannak-e jelentve Magyarországon is. A magyarországi bejelentések a közlönyben megjelennek

ugyan, de utólag csak az összes közlöny végignézésével akadhatunk rájuk. A Kőbányai Gyógyszerárugyárban folyó intenzív szabadalmi tevékenység közben különösen élesen vetődött fel ez a probléma, ezért készítették el a gyár ODRA 1305-ös gépére a jelenlegi rendszer elődjét. Ez a rendszer kötegelt (batch) üzemmódban, havonta különböző szempontok szerint rendezett nyomtatott jegyzékek készítésével segítette a szabadalmak adatainak keresését, így pl. készültek elsőbbségi dátum, ügyirat-szám, NSZO-jelzet, bejelentő cég szerint rendezett jegyzékek. A rendszer mintegy tíz éven át hatékonyan segítette a szabadalmi osztályon folyó munkát.

A jelenlegi rendszer születése

A mikroszámítógépek árának csökkenése és tárolókapacitásuk növekedése vetette fel azt a gondolatot, hogy nem lehetne-e a rendszert Magyarországon is elérhető mikroszámítógép(ek)en működtetni. A párbeszédés üzemmód az adatok bevitelét és a keresést egyaránt könnyebbé, barátságosabbá, hajlékonyabbá teszi. A hazai nagygépes viszonyokat, valamint a postai vonalak hozzáférhetőségét, minőségét és bérleti díját mérlegelve szintén azt találtuk célszerűnek, ha az adatbázist professzionális mikroszámítógépre telepítjük. Végül úgy döntöttünk, hogy a hazai viszonyok között elérhető 16 bites MS-DOS, ill. a 8 bites CP/M operációs rendszerű, megfelelő kapacitású (10–20 Mbájt) Winchester-tárolós mikroszámítógépek alkalmasak a feladat ellátására.

1985 októberében a korábbi szalagos adatbázist társaságunk áttelepítette MXT (IBM-kompatibilis) mikroszámítógépre, ezzel párhuzamosan elkészül-

tek az adatbázis kezelő- és keresőprogramjai is. Rendszerünkben jelenleg 31 000 találmányi bejelentés, ill. szabadalom adatait tároljuk. Az adatbázis bármely MS-DOS vagy CP/M operációs rendszerű gépen üzemeltethető, társaságunk 1986 januárja óta forgalmazza (igény esetén géppel együtt, kulcsra-kész rendszer keretében).

Az adatbázis a következő adatokat tartalmazza:*

CÍM

ALAPSZÁM

BEJELENTÉSI DÁTUM

ELSŐBBSÉGI DÁTUM

ELSŐBBSÉGI ÜGYIRATSZÁM

KÖZZÉTÉTELI SZÁM

KÖZZÉTÉTEL DÁTUMA

KÖZZÉTÉTELI OLDALSZÁM

LAJSTROMSZÁM

NSZO-JELZETEK**

SZABADALMAS

KULCSSZAVAK (1985 novemberétől)

STÁTUS (szabadalom érvényessége)

MEGSZÜNÉS DÁTUMA (1986 novemberétől)

A korábbiakban csak a vegyipar, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar területén bejelentett találmányok adatai kerültek gépre, 1985 novemberétől a közlöny által referált összes szabadalmat feldolgozzuk.

A találmányi bejelentések feldolgozása

A találmányi bejelentések útját az adatközléstől a megszűnésig kísérik figyelemmel. Adatközléskor kerülnek be az adatbázisba az elsőbbségi adatok, az alapszám, a bejelentő neve, ill. a közlönybeli egybetűs NSZO-szekciójelzetek. Közzétételkor a közzétételi szám, a dátum, az oldalszám és a témára utaló

* A szabadalom nyilvántartásának fokozatai:

- ◆ a szabadalmat bejelentik, az erről szóló minimális híradás néhány hónapon belül megjelenik a Szabadalmi Közlöny *Adatközlés szabadalmi bejelentésről* című részében;
- ◆ 12 hónap elteltével vizsgálat nélkül *közvetlen* következik;
- ◆ ezt követi az újdonság- és tisztaságvizsgálat;
- ◆ ezután jelenhet meg a szabadalom a *Megadott szabadalmak* közt.

A Szabadalmi Közlöny *Vegyes szabadalmi közlemények* című része tartalmaz olyan státuszváltozásokat, mint pl. a szabadalom megszünte, lemondás stb.

** NSZO = Nemzetközi Szabadalmi Osztályozás(i) rendszer). Monohierarchikus osztályozási rendszer, melyet nemzetközi együttműködésben készítettek az 1970-es évek elején. Minden bejelentett szabadalmat osztályoznak vele: a szabadalom bejelentésekor csak az osztályozási rendszer főosztályainak – szekcióinak – egyikébe sorolják be a szabadalmat: a finom osztályozásra – a teljes jelzet megállapítására – a szabadalom közzétételkor kerül sor.

teljes NSZO-jelzetek kerülnek be a rendszerbe új adatként. Megadáskor a lajstromszám az új adat. Gyakran változik, konkretizálódik ilyenkor a cím, és változhatnak az NSZO-jelzetek. Az adatbázisban tartott adatok módosítására természetesen lehetőség van. A szabadalom státuszváltozását a közlönyben a vegyes szabadalmi közlemények fejezet közli, innen a megszűnéseket, a státuszváltozásokat rögzítjük. Az adatbázisba kerülő adatok helyességét a rögzítőprogramok széles körű (szintaktikai és szemantikai) ellenőrző funkciói biztosítják.

A rögzítéskor létrejövő "havi" adatbázisba nemcsak az új adatok (pl. megadáskor a lajstromszám) kerülnek, hanem a szabadalom korábban rögzített összes adata is, így tehát önmagában is használható, lekérdezhető. A "havi" adatbázis alapján végezzük a teljes adatbázis aktualizálását. A "havi" adatbázis egyetlen hajlékony lemezen is elfér, terjeszthető, a megrendelők saját rendszerükbe tölthetik. A megrendelők nem feltétlenül a teljes "havi" adatbázist kapják kézhez, hanem annak csak az általuk igényelt részét (a válogatás szempontja például a NSZO-jelzet lehet). Az információterjesztésnek ez a ma még kissé szokatlan módja lehetővé teszi, hogy sok felhasználót vonjanak be a szolgáltatásba. A mikroszámítógépek elterjedésével párhuzamosan várható, hogy az adatok cseréjének, terjesztésének ez a formája egyre gyakoribbá válik. Könnyen, kényelmesen "vándorolhatnak" az adatok az egyik géptől a másikig, a forrástól a felhasználóig. A "fogadóállomáson" aztán a megfelelő programmal elvégezhető az adatbázis aktualizálása.

Mint említettük, az adatbázisban jelenleg 31 000 tétel van. Az állomány a kezdettől figyelt NSZO-osztályokban az 1970 óta közzétett szabadalmi bejelentéseket tartalmazza. 1983 közepétől a közlöny összes adatközlése bekerült az adatbázisba, 1985 novemberétől pedig az összes adatot rögzítjük. A havi növekmény a következőképpen alakul. A Szabadalmi Közlöny egy számában átlagosan 500–600 olyan közlemény jelenik meg, amelynek alapján az adatbázisban új tétel keletkezik: mintegy 400 adatközlés, 100–120 közzététel és megadás. Az adatbázisban új tételt eredményeznek a rendszerben még nem tárolt alapszámok, tehát az adatközléseken kívül azok a közzétételek és megadások is, amelyeknek az előzményei a figyelt NSZO-osztályokon kívül estek, ezért nem kerültek be a rendszerbe. Havonta 200–300 olyan közzététel és megadás kerül az adatbázisba, amely már nyilvántartott szabadalomra vonatkozik; ekkor már meglévő tételek bővülnek új adatokkal. Becsléseink szerint az 1970 óta közzétett szabadalmak 70–75%-a található meg az adatbázisban.

A gépi megvalósítás jellemzői

A programrendszer a *dBASE II adatbázis-kezelő* segítségével készült, amelynek óriási előnye, hogy bármely CP/M, ill. MS-DOS operációs rendszerű mikrogépen futtatható. Így az adatbázis igen sokféle gépre telepíthető (IBM, ill. vele kompatibilis gépekre, mint például a VT 16, a Proper 16 vagy akár a TAP 34), természetesen megfelelő háttértárral. Hátránya viszont, hogy csak állandó hosszúságú mezőket tud kezelni. Ezt a gondot változó számú, állandó hosszúságú mező alkalmazásával próbáltuk megoldani. (Például a címeket 60 karakter hosszú darabokra osztjuk.) Azokat az adatokat, amelyekből több is tartozhat egy szabadalomhoz, tehát az ún. ismétlődő adatokat (pl. NSZO, kulcsszó, elsőbbség) külön rekordtípusban helyeztük el, így ezek tetszőleges számban adhatók meg. Az adatbázis 7 állományból, a 31 000 logikai rekord mintegy 200 000 fizikai rekordból áll, az adatok együttes tárigénye az indexállományokkal együtt jelenleg 11–12 Mb-ot. Tudomásunk szerint más hasonló nagyságú mikroszámítógépes adatbázis Magyarországon jelenleg nem működik.

Munkánk során megvizsgáltuk a fejlettebbnek hirdetett *dBASE III*-ra való áttérést. Próba céljára 15 000 tételt áttöltöttünk *dBASE III* formátumba, és a programokat is átírtuk. A gyorsaság egyes esetekben növekedett ugyan, de az indexállományok mérete drasztikusan megnőtt (mintegy 50%-kal), s mivel ezek az adatmennyiség felét teszik ki, az átállítás kb. 25%-kal növelte volna az adatbázis helyigényét. Ráadásul a *dBASE III* csak 16 bites gépeken működik, ezért elvetettük az áttérés gondolatát.

A keresés

A keresésnek három szakasza van: *keresés adott szempont szerint*, keresés a találatok logikai operátorokkal való kapcsolásával, végül a találatok tetszés szerinti megjelenítése. A megjelenítés kérhető képernyőre vagy nyomtatóra.

A keresés almenüje:

1. KERESÉS
2. LOGIKAI KAPCSOLÁS
3. KORLÁTOZÁS
4. KIÍRATÁS
5. NYOMTATÁS

Kereséskor első lépésben az adott kérdésre releváns találatok száma jelenik meg. Az egyes kérdésekre kapott találatok halmazokat alkotnak, amelyeket S0-tól S9-ig jelölhetünk. Egy keresés — egy ún. "ülés" ("session") — eredményeképpen tehát legfeljebb 10 halmazunk lehet. Válaszként a halmaz

jele, a találatok száma, valamint a keresőszó jelenik meg (képernyőn vagy nyomtatásban). Az

S0 23 KU=GYOGYSZER

jelsorozat tehát azt jelenti, hogy az S0 halmaz 23 találatot tartalmaz, mégpedig azokat a tételeket, amelyeket a GYOGYSZER kulcsszó jellemez. (A KU annak a mezőnek a neve, amelynek a tartalma szerint végeztük a keresést, pontosabban a mező nevének az első két betűje jelenik meg.) Halmaz csak akkor képződik, ha van találat.

Kéreshetünk *csonkolt keresőszavakkal* is. Ekkor az összes olyan tételt megtaláljuk, amelyben a keresett mező az általunk megadott karaktorsorozattal kezdődik (ez a jobb oldali csonkolás). Például a GYOGYSZER kérdéssel azokat a dokumentumokat keressük, amelyeket ezzel a kulcsszóval jellemeztek. A GYOGYSZER? kérdés eredménye viszont az összes olyan dokumentum, amelynek kulcsszómezőjében a GYOGYSZER kezdetű kulcsszó előfordul (ilyen lehet a GYOGYSZERRENDELES, GYOGYSZERKONYV, GYOGYSZERTAR stb.). E lehetőséggel az azonosító és a címező kivételével minden mezőben élhetünk. A keresést nagyban segíti, hogy megjeleníthetjük a keresendő adatnak a rendszer szótárában szereplő értékeit. (Ez megfelel a Dialog EXPAND utasításának.) Ekkor a keresőki-fejezés helyére az

E <keresőszó >

karaktorsort kell írunk. Válaszként az általunk megadott kifejezés (azaz érték), valamint betűrendben le és fel 3–3 további kifejezés jelenik meg. Ha a megadott kifejezés nem fordul elő az adatbázisban, a jegyzéknek az a része jelenik meg, ahol *előfordulna*. Ez csak akkor nem történik meg, ha az első betűvel kezdődő kifejezés sincs az adatbázisban. Az E utasítással kapott jegyzéken le-, ill. felfelé lépkedhetünk, megkereshetjük a számunkra éppen érdekes értékeket. A keresőkifejezések mellett szerepel az általuk jellemzett tételek száma is. Pontosan meghatározhatjuk például így a csonkolás helyét, megállapíthatjuk az adatbázisban használt írásmódokat, kiderülhet, hogy érdemes-e egy adott kérdést feltenni, fogunk-e rá találatot kapni.

A kulcsszó szerinti kereséskor ún. *lebegőkeresést* végezhetünk a

? <keresőszó >

karaktorsorozattal. Hatására az összes olyan dokumentumot megkapjuk, amelynek kulcsszávaiban bárhol előfordul a keresett karaktorsorozat (a csonkoláskor a kezdetek egybeesését vizsgáljuk). Például a

?GYOGYSZER

kérdés azokat a dokumentumokat szolgáltatja, amelyeknek a kulcsszávaiban bárhol előfordul a GYOGYSZER szó. Az előbbi, csonkolással kapott

találatok mellett új találat lesz pl. a SZIVGYOGYSZER, ALLATGYOGYSZER kulcsszóval jellemzett dokumentum.

A fentihez nagyon hasonló az

R <keresőszó>

utasítás. Ekkor a találatok nem a dokumentumok, hanem a kulcsszavak (az adott mező "szótára").

Például az

R <GYOGYSZER>

kérdés eredménye a következő jegyzék:

ALLATGYOGYSZER
GYOGYSZERRENDELES
GYOGYSZERKÖNYV
GYOGYSZERTAR
SZIVGYOGYSZER

A keresőszavak mellett itt is megadjuk az adott szóval jellemzett tételek számát. Az R utasítás hatására végbemenő művelet viszonylag lassú, mert a teljes adatbázist végig kell nézni. A válaszidő néhány perc is lehet.

A címben a fenti lehetőségek egyikével sem kereshetünk, csak azt vizsgálhatjuk, hogy az általunk megadott karaktersorozat hány címben fordul elő. Ez is viszonylag lassú, a válaszidő több ezer tétel esetén itt is elérheti a 2-3 percet, de a címben végzett kereséssel olykor mégis hasznos kiegészíteni a kulcsszó szerinti keresést.

A keresőszavakat az 1. táblázatban foglaltuk össze.

Úgy gondoljuk, hogy az elsőbbségi adatok szerinti keresésnek központi jelentősége van. Ezek segítségével dönthető el, hogy bejelentettek-e egy adott

szabadalmat Magyarországon, vagy sem. A téma szerinti keresés az NSZO, illetve a kulcsszavak segítségével végezhető, amit kiegészíthet a címben végzett keresés. A szabadalmas szerinti kereséskor egy-egy cég szabadalmi kereshető ki. Időnként hasznos lehet a közzétételi szám, a lajstromszám, ill. az alapszám szerinti keresés is.

A kereséskor létrehozott halmazok egymással ÉS, VAGY, ÉS NEM logikai operátorokkal kombinálhatók. Egyszerre csak két halmaz kombinálható. Előfordulhat, hogy egy dokumentum kétszer fordul elő egy találati halmazban. Ha pl. a szerzőkre a KISS? kérdést tettük fel, és van olyan dokumentum, amelynek szerzői KISS A és KISS F, akkor ez a tétel kétszer fog szerepelni. Ha ez zavar, akkor az adott halmazt önmagával kapcsoljuk össze valamilyen logikai operátor segítségével. Az új halmaz már csak egyszer tartalmaz minden tételt.

A keresés sebessége: Egy másodperc alatt kb. 10 találat jelenik meg, tehát egy nagyobb (400-500 találatot eredményező) kérdésre is választ kapunk 40-50 másodperc alatt. A kombinálás sebessége függ a találatok számától: két, egyenként 400 találatot tartalmazó halmazban a kombinált keresés mintegy 40-50 másodpercig tart.

A keresés végeredményeként kapott halmazok képernyőn vagy nyomtatón jeleníthetők meg. Azonosítani kell a megjelenítendő halmazokat, és meg kell adni az első és utolsó megjelenített tétel számát. Ha az utóbbi számot nem adtuk meg, az első 10 tételt kapjuk. Elő kell írni azt is, hogy mely mezők jelenjenek meg.

1. táblázat

SZABADALMAK KERESÉSI LEHETŐSÉGE	
AZONOSÍTÓ	csak pontos egyezés
TULAJDONOS	pontos egyezés, csonkolás, szótármegjelenítés (expand)
ELSŐBBSÉG	pontos egyezés, csonkolás, szótármegjelenítés (expand)
AKTASZÁM	pontos egyezés, csonkolás, szótármegjelenítés (expand)
FELTALÁLÓ	pontos egyezés, csonkolás, szótármegjelenítés (expand)
SZABADALOMSZÁM	pontos egyezés, csonkolás, szótármegjelenítés (expand)
KULCSSZÓ	pontos egyezés, csonkolás, szótármegjelenítés (expand) lebegő keresés (a dokumentumok keresése), lebegő keresés (a kulcsszavak keresése)
CÍMRÉSZ	csak lebegő keresés
CSONKOLÁS JELE: '?' (a szó végén)	
SZÓTÁRMEGJELENÍTÉS JELE: 'E'	
LEBEGŐ KERESÉS: '?' (a szó elején)	
KULCSSZAVAK LEBEGŐ KERESÉSE: 'R'	

S0 TALALAT: 15 TULAJDONOS = GEN*
 S1 TALALAT: 81 NSZO = C12P021?
 S2 TALALAT: 11 KOMBINALAS: S0 AND S1
 S3 TALALAT: 4 KOMBINALAS: S0 NOT S2
 S4 TALALAT: 6 LIMIT: S2 / 83-85

S4/ 6/ 1

CIM : ALLATI EREDETU INTERFERONOK ES EA E
 ALAPSZAM : 830770
 KOZZETETEL : SZAMA : 31295 , DATUMA : 840428 , OLDALSZAMA : 0639
 BEJ. DATUMA: 830307
 ELSOBBSEG : US0438128 (821101), US0355298 (820308)
 TULAJDONOS : GENENTECH INC (US)
 NSZO JEL : C12P021000, C07G007000, C12N015000

S4/ 6/ 2

CIM : E HETEROLOG FEHERJEK KIVALASZTASARA ELESZTO TENYESZETEN
 ALAPSZAM : 830796
 KOZZETETEL : SZAMA : 31297 , DATUMA : 840428 , OLDALSZAMA : 0639
 BEJ. DATUMA: 830308
 ELSOBBSEG : US0438236 (820308), US0355297 (811101)
 TULAJDONOS : GENENTECH INC (US)
 NSZO JEL : C12P021000, C12N015000

S4/ 6/ 3

CIM : E EMBERI SZOVETEKBE TAL PLAZMINOGEN AKTIVATOR ES ILYEN
 : HATA TART GYOGYKM EA, KERINGESI MEGBETEGEDESEKBE ALK
 ALAPSZAM : 831539
 KOZZETETEL : SZAMA : 31780 , DATUMA : 840528 , OLDALSZAMA : 0797
 BEJ. DATUMA: 830504
 ELSOBBSEG : US0483052 (830407), US0398003 (820714), US0374860 (820505),
 TULAJDONOS : GENENTECH INC (US)
 NSZO JEL : C12P021000, C12N015000

S4/ 6/ 4

CIM : FOKOZOTT STABILITASU REKOMBINANS GAMMA-INTERFERONOK ES E AZ
 : EA
 ALAPSZAM : 844669
 KOZZETETEL : SZAMA : 36187 , DATUMA : 850828 , OLDALSZAMA : 0864
 BEJ. DATUMA: 841214
 ELSOBBSEG : US0584217 (840227), US0562009 (831216)
 TULAJDONOS : GENENTECH INC (US)
 NSZO JEL : C12N015000, C12P021020

I. ábra Keresés a LIBASE programrendszerrel kezelt szabadalmi adatbázisban és néhány találat

A megjelenítési formátum táblázatos. Az *I. ábrán* egy keresési folyamatot (ún. keresési stratégiát) nyomtattunk ki, és a kapott találatok közül néhányat példaként mellékelünk. Első lépésben a GEN* betűkkel kezdődő nevű szabadalmak szabadalmait válogattuk ki, majd a C12P021? szabadalmi osztályba tartozó szabadalmakat (a ? a kétoldali csonkolás – az ún. lebegő keresés – utasítása: eredményeként minden olyan jelzetet figyelembe

vesz a program, *melyben* a C12P021 karakterek egymás után szerepelnek). Ezután ÉS-kapcsolatban az előbbi két – 15 és 81 találatból álló – halmaz közös találatait választottuk ki, és azt is megkérdeztük, hogy hány olyan tétel fordul elő az első – S0 jelű – találathalmazban, amely nem tartozik az S2 jelű találathalmazba. Végül az S2 találathalmazon belül azokat a tételeket válogattuk ki, melyek dátuma az 1983–1985 közötti évekre korlátozódik.

Szolgáltatások

A szabadalmi adatbázis vagy annak a felhasználó által meghatározott része *megvásárolható, megrendelhető*. Ezután a felhasználó a saját számítógépén kereshet benne. A továbbiakban minden hónapban megkapja a havi növekményt (természetesen ezen belül is csak az őt érdeklő tételeket, ha nem az egészet óhajtja), és a tőlünk kapott programmal elvégzi az adatbázis aktualizálását (megrendelhető például egy vagy több NSZO-osztály).

Az egyedi kérések alapján végzett kereséseken kívül a havi adatbázisban automatikus témafigyelés — *szelktív információszolgáltatás* — végezhető. Ehhez csak a keresőprofil és a profil tulajdonosának (a tulajdonképpeni felhasználónak) az adatait kell tárolni, a program automatikusan kikeresi a releváns szabadalmakat. A találatok külön adatállományba gyűjthetők, hogy aztán szövegszerkesztő program-

mal a megrendelő igényei szerinti formátumra alakíthassák őket.

Azok, akik nem vásárolják meg az adatbázist, megrendelhetik a *folymatos témafigyelést*, és esetenkénti keresést — *szabadalomkutatót* — is végeztethetnek.

További szolgáltatásként különféle *statisztikák* készíthetők. Megállapítható például, hogy adott osztályban mely cégek hány szabadalmat jelentettek be. Az adatokat éves bontásban kapjuk meg, így feltérképezhetők a változások irányai, a trendek is. Az adatok egyrészt képernyőn jelennek meg hisztogram formájában, másrészt nyomtatott jegyzék kérhető. Feltárható továbbá az egyes cégek aktivitása: ebből kiderül, mely szabadalmi osztályokban tevékenyek leginkább az egyes cégek. Ez is éves bontásban, hisztogram formájában jelenik meg a képernyőn, így a trendek jól áttekinthetők (nyomtatott jegyzék ilyenkor is készíthető).

BISZAK Sándor: Mikroszámítógépes Magyar Szabadalmi Információs Rendszer

A Számítógépes Kémiai Informatikai Társaság és a Kőbányai Gyógyszerárugyár IBM XT, ill. vele kompatibilis mikroszámítógépre szabadalmi adatbázist készített. Az adatbázis jelenleg 32 000 találmányi bejelentés adatait tartalmazza 1970-re visszamenőleg, ami mintegy 70–75%-a az összes bejelentésnek. 1983 óta az összes bejelentést rögzítik, 1970 és 1983 között pedig a vegyipar, a gyógyszeripar és a mezőgazdaság összes adatát dolgozták fel. A havi növekmény jelenleg kb. 600 tétel, a tervek között szerepel a hiányzó adatok visszamenőleges rögzítése. Egy szabadalom útját a Közlöny alapján az adatközléstől a megszűnésig követik figyelemmel. Az adatbázis bármely MS-DOS operációs rendszerű gépre telepíthető, a havi növekmény terjesztése hajlékony mágneslemezen történik. Keresni a legfontosabb adatok (NSZO, tulajdonos, elsőbbség, lajstromszám) alapján lehet. Lehetőség van a csonkolásra, a találati halmazok logikai operátorokkal (ÉS, VAGY, NEM) való kombinálására. A havi hajlékony mágneslemezen automatikus témafigyelést lehet végezni. Az adatbázis alapján különböző statisztikák készíthetők, amelyek pl. a fejlődési tendenciák feltárásához nyújtanak segítséget.

* * *

BISZAK, S.: Hungarian Patent Information System on microcomputer

The creation and operation of the Hungarian patent database by the Computerized Chemical Information Society and the Gedeon Richter Chemical Works, Hungary, on IBM XT or compatible microcomputers is presented. The database presently contains the data of 32 000 patent applications back to 1970 comprising about 70–75 percent of all patent applications in the country for the time period indicated. It means that since 1983 all patent applications have been recorded, and between 1970 and 1983 all applications in chemical and pharmaceutical industry and agriculture have been included. The database is updated monthly with about 600 items, and it is planned to record all patents missing so far. The history of a patent can be followed from its first announcement of application onwards. The database can be operated on any microcomputer type with MS-DOS operating system. The monthly updates are disseminated on floppy disks. The records can be retrieved through their most significant data, like IPC, patent assignee, priority, patent number etc. Truncation is also allowed. The retrieved sets can be combined using Boolean operators AND, OR, NOT. Automatic current awareness service can be operated by the monthly floppy disks. Using this database, various statistics can be prepared for, e.g., development trend analysis.

* * *

БИСАК, Ш.: Венгерская патентная информационная система на базе микро-ЭВМ

Обществом по вычислительной технике и информатике в области химии и фармацевтической фабрикой в Кебане был создан банк патентной информации, базой которого является IBM XT либо другая, совместимая с ней микро-ЭВМ. В настоящее время база данных содержит данные 32 000 патентов, начиная с 1970 года, что составляет приблизительно 70—75% всех заявок. Начиная с 1983 года регистрируются все патентные заявки. Что касается периода с 1970 по 1983 годы, обработаны все данные химической и фармацевтической промышленности, а также сельского хозяйства. В данный момент месячный прирост базы данных составляет 600 рекордов; планируется обратным числом регистрация всех отсутствующих данных. Путь патента прослеживается на основании бюллетеня, начиная от заявки и кончая ликвидацией патента. База данных может быть реализована на любой микро-ЭВМ, располагающей операционной системой MSDOS, месячные поступления заносятся на гибкий магнитный диск. Поиск может производиться по наиболее важным признакам (МКИ, владелец, приоритетность, регистрационный номер). Имеется возможность маскирования, а также комбинирования найденных списков документов с помощью логических операторов (И, ИЛИ, НЕТ). На месячном гибком магнитном диске автоматически можно выполнять тематический поиск информации. На основании базы данных могут быть получены различные статистики, которые, например, могут предоставить помощь в раскрытии тенденций развития.

BISZAK, S.: Ungarisches Patent-Informationssystem für Mikrorechner

Die Gesellschaft für Computerisierte Chemie-Information und die Pharmazeutische Fabrik von Kőbánya haben eine Datenbasis für Patente auf IBM XT und damit kompatiblen Mikrorechnern erstellt. Die Datenbasis beinhaltet gegenwärtig Daten von 32 000 Patentanmeldungen rückgängig bis 1970 (ca. 70% aller Anmeldungen). Seit 1983 sind alle Anmeldungen erfasst. Alle Daten der chemischen und pharmazeutischen Industrie sowie der Landwirtschaft zwischen 1970 und 1983 wurden verarbeitet. Der monatliche Zuwachs macht ca. 600 Patent-Dokumentationseinheiten aus, es wird auch die rückgängige Erfassung der fehlenden Daten geplant. Der Weg eines Patents wird aufgrund des Patent-Amtsblattes vom Beginn der Anmeldung der Daten bis zur Erlöschung verfolgt. Die Datenbasis kann auf alle Maschinen implementiert werden, die unter MS-DOS laufen. Der Vertrieb des monatlichen Zuwachses erfolgt durch eine Floppy-Diskette. Recherche kann durch die wesentlichsten Daten erfolgen (Klassifikationsnummer, Eigentümer, Vorrang, Registernr.). Suche durch Wortteile ("truncation") sowie die Verwendung logischer Operatoren (AND, OR, NOR) ist möglich. Der monatliche Zuwachs kann auch in Form von SDI verbreitet werden. Aufgrund der Datenbasis sind auch verschiedene Statistiken durchführbar, die z.B. zur Aufklärung von Entwicklungstendenzen einen Beitrag leisten können.
